

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง
อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี

Guidelines for Development of Quality of Life the Elder in Bang Nang
Community, Panthong District, Chonburi Province

สุพร หวลกระจ่าย

Suporn Huankrajay

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Surin Rajabhat University

E-mail: suphrhw@gmail.com

ได้รับบทความ: 10 พฤษภาคม 2562; แก้ไขบทความ: 5 มิถุนายน 2562; ตอรับตีพิมพ์: 6 มิถุนายน 2562

Received: May 10, 2019; Revised: June 5, 2019; Accepted: June 6, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อศึกษารูปแบบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ บุคคลที่ศึกษา ได้แก่ 1) บุคคลที่ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 75 ปี 2) กลุ่มบุคคลที่นำมาสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุ นักวิชาการ ผู้นำชุมชน เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ แนวคำถามการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและตีความ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี คือ ผู้สูงอายุมีอาการสับสนในชีวิตและความทรงจำไม่ดี หลงลืมบ่อย มีอาการหลงลืมหรือคิดช้าลง มีปัญหาสุขภาพมากขึ้น เช่น เบาหวาน ความดันโลหิต หัวใจ ข้อเสื่อม สมอองขาดเลือด ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุ ปัญหาที่พบบ่อยที่สุดของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังไม่ถูกสุขลักษณะ ปัญหาการขาดพื้นที่การจัดกิจกรรมนันทนาการของชุมชนบางนาง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ที่เหมาะสม เช่น สนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีอยู่ในชุมชนตำบลบางนาง ยังเป็นรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบองค์กรหน่วยงานภาครัฐจัดสรรให้ ทำให้ผู้สูงอายุเป็นผู้รับเพียงด้าน

เดียว ยังไม่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุอย่างจริงจัง และขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จึงเป็นเหตุให้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนตำบลบางนางนั้นยังไม่มีพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเท่าที่ควร การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนตำบลบางนางยังขึ้นอยู่กับนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและงบประมาณจากภาครัฐที่จัดสรร ถ้าขาดงบประมาณจากภาครัฐหรือขาดนโยบายการพัฒนาจากภาครัฐในช่วงเวลาไหน การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนตำบลบางนางก็จะขาดช่วงในการพัฒนาในช่วงเวลานั้น จึงเป็นเหตุให้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลบางนางยังไม่มีดีเท่าที่ควรจะเป็น

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี คือ ควรจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้รับรู้ถึงลักษณะของการมีเหตุผล ความพอประมาณ และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ควรจัดกลุ่มอาชีพ สร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ควรจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ รัฐควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุให้ชัดเจนเด่นชัด โดยมี 4 โครงการดังนี้ โครงการที่ 1 ด้านสุขภาพ โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแก้ไขปัญหา ผู้ป่วยโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูงในผู้สูงอายุ โครงการที่ 2 ด้านเศรษฐกิจ โครงการพัฒนาส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้แก่เกษตรกรตำบลบางนาง ด้านเศรษฐกิจพอเพียง โครงการที่ 3 ด้านที่อยู่อาศัย โครงการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากจนและผู้ยากไร้ และโครงการที่ 4 ด้านนันทนาการ โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมงานประเพณีสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: การพัฒนา, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this qualitative research were: 1) to study problems relating to a quality of life of the elderly in Bang-Nang community, Panthong district, Chonburi province; 2) to study a quality of life's patterns of the elderly in Bang-Nang community and 3) to propose guidelines for improving a quality of life of the elderly in Bang-Nang community. Data were collected through an in-depth interview and a focused-group discussion. The participants of this study were divided into 3 groups including (1) the elderly who are during 60-75 years old, (2) the group who are public health officers, villagers, and community leaders, and (3) the elderly, academics, and community leaders who participated in a focused-group discussion. A research tool used for data collection was a guide of in-depth interview questions.

The study found that:

1. According to problems about a quality of life of the elderly, the study showed that the elderly living in Bang-Nang community are confused, forgetful, or think slowly. Further, there is an increasing number of health problems of the elderly (e.g. blood pressure, diabetes, arthritis, heart stroke, etc.). Moreover, economic problems of Thailand have affected a community economy. In addition, most residences of the elderly are in an unhygienic condition. Finally, there is no appropriate areas provided for recreation (e.g. a sport field, a relaxing site, a playground, or a public park) of people within a community.

2. Owing to the elderly's quality of life development, the researcher viewed that a quality of life of the elderly is usually developed by concerning government sectors. Therefore, the elderly is a group of people who are only waiting for the assistance made by concerning organizations. The elderly does not assemble and there is no participatory process of a community to improve the elderly's quality of life. Thus, the elderly's quality of life in Bang-Nang community has not been developed continuously and sustainably as it should be. Mostly, the elderly's quality of life development in Bang-Nang community is depended on budgets and policies of the government. If there is no budget or related policy from the government to develop the elderly's quality of life, the elderly's quality of life development in Bang-Nang community will be discontinuous during that time. As a result, the quality of life development model for the elderly in Bang-Nang community is not good as it should be.

3. According to guidelines for the quality of life development of the elderly, it is recommended that the elder should be provided with exercising activities. Next, information about sufficiency economy should be given to the elderly to make them to be reasonable and sufficient as an immunization. Further, an occupational group should be established to increase the elderly's income. Also, activities for the elderly should be prepared. Finally, the government should provide outstanding policies about the elderly's social welfare. According to the elderly's social welfare management, the 4 projects should be promoted. Firstly, a project concerns the elderly's health including behavioral modification projects should be promoted to solve problems of diabetes and blood pressure of the elderly. Secondly, an economic project including sub-projects to develop and

support for the agricultural profession of agriculturist and sufficiency economy should be also promoted. Third is a project to repair residences of the elderly, disadvantaged people, and poor and needy people. Finally, recreational projects to support and promote Songkran Festival and the elderly's water-pouring ceremony should be provided.

Keywords: Development, Quality of Life, the Elder

1. บทนำ

โครงสร้างประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีจำนวนประชากรสูงอายุมากขึ้น และเมื่อมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเครือญาติที่สามารถดูแลช่วยเหลือกันได้อย่างใกล้ชิด มาเป็นสังคมเมืองที่ประชากรวัยเด็กและวัยทำงานต่างเร่งรีบออกจากที่อยู่อาศัยไปทำงาน หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่มีเวลาดูแลผู้สูงอายุ มีการพัฒนาที่อยู่อาศัย เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ก้าวล้ำเกินความสามารถของผู้สูงอายุที่จะเข้าไปใช้งานและการเข้าถึงยังสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ในหลายแห่งยังขาดมาตรฐานที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าไปใช้งานได้ ผู้สูงอายุจะมีปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ด้านการเงินและเรื่องที่อยู่อาศัย ส่งผลกระทบให้เกิดความต้องการการดูแลเพิ่มขึ้น ทั้งการดูแลภายในครอบครัวและสถานบริการสาธารณะ รวมทั้งสวัสดิการสังคม (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2552: 3)

อายุขัยเฉลี่ยของผู้สูงอายุก็เพิ่มสูงขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ ส่งผลให้สังคมในปัจจุบันมีผู้สูงอายุจำนวนมากที่อยู่ในสภาวะความเป็นอยู่และการดำรงชีพที่เปลี่ยนไปประชากรส่วนที่เป็นวัยทำงานต้องเข้ามาแสวงหางานทำในเมืองใหญ่ จึงเกิดปัญหาผู้สูงอายุถูกละเลยหรือถูกทอดทิ้งเพิ่มมากขึ้น จนประสบปัญหาครอบครัวเดี่ยว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่อยู่ในท้องถิ่นของประเทศไทยและในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง ประสบปัญหาด้านคุณภาพชีวิต อาทิเช่น ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย การศึกษา รายได้ การได้รับการดูแลจากครอบครัวและสังคม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น สถานการณ์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางนางในปัจจุบันอยู่ในภาวะวิกฤติ อันมีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและสังคมจากเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้ผู้สูงอายุขาดการดูแลที่ดีเหงา และสิ้นหวัง ไร้ที่พึ่งพิงเกิดปัญหาสุขภาพจิตในผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุจำนวนมากยังมีปัญหาสุขภาพ ขาดคุณภาพชีวิตที่ดีรวมทั้งสวัสดิการผู้สูงอายุที่ยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งรัฐบาลก็ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุและบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมทั้งหน่วยงานภาครัฐเองก็เริ่มดำเนินการโครงการ กิจกรรมและต้นแบบเป็นอย่างมากในระยะเวลา 3-5

ปี ที่ผ่านมา แต่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการเพราะยังคงพบเห็นปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุด้วยกัน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 21/1/2559)

องค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง อำเภอบางบาล จังหวัดชลบุรี ในฐานะที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง เป็นหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและมีหน้าที่รับผิดชอบคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดกับผู้สูงอายุในอนาคต และตอบสนองความต้องการของประชาชนและส่งเสริมพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ให้ทั่วถึง และครอบคลุมด้วยความเสมอภาคและต่อเนื่อง ด้วยการนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรค และเพื่อหาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงการทำงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอบางบาล จังหวัดชลบุรี เพื่อส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ให้มีคุณภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอบางบาล จังหวัดชลบุรี

2.2 เพื่อศึกษารูปแบบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอบางบาล จังหวัดชลบุรี

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอบางบาล จังหวัดชลบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อค้นหาปัญหาในมุมมองของผู้ถูกศึกษาวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้โดยอาศัยประเด็นต่าง ๆ จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมนำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการวิจัย หลังจากนั้นได้นำไปทดสอบในหมู่บ้านที่ต้องการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทดสอบเครื่องมือดังกล่าวโดยทำการสนทนากลุ่ม จำนวน 1 กลุ่ม และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจำนวน 3 ราย ซึ่งหลังจากที่ถอดเทป การให้สัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จะนำเอาบันทึกการถอดเทป ซึ่งผู้วิจัยได้ถอดทุกคำพูดไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้รู้ (Key Informant Interview) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอบ้านทอ จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล พื้นฐานที่เกี่ยวกับประวัติ บริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบางนาง เป็นลำดับแรก โดยพูดคุยกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางนาง อำเภอบ้านทอ จังหวัดชลบุรี เพื่อหาผู้ที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน และเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทางประชากรจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในองค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง อำเภอบ้านทอ จังหวัดชลบุรี สังเกตร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้รู้ ประเด็นที่ผู้วิจัยใช้การสังเกตได้แก่การเจ็บป่วยของผู้สูงอายุที่มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พฤติกรรมการมารับการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุ สัมพันธภาพระหว่างผู้สูงอายุกับผู้มารับ-ส่ง และการสังเกตชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในชุมชนบางนาง อำเภอบ้านทอ จังหวัดชลบุรี เพื่อนำประกอบในการพรรณนาให้เห็นสภาพของพื้นที่อีกด้วย การสัมภาษณ์ผู้รู้ (Key Informant Interview) ในประเด็นนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น จำนวน 5 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษารูปแบบ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอบ้านทอ จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เกี่ยวกับปัญหา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอบ้านทอ จังหวัดชลบุรี ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านที่พักอาศัย และด้านนันทนาการ กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้สูงอายุรวมทั้งสิ้น 20 คน

ขั้นตอนที่ 3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อแนวทางในการพัฒนาหลังจากนั้น ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มจากตัวแทนจากผู้สูงอายุ จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน รวม 16 คน

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปข้อมูลแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอบ้านทอ จังหวัดชลบุรี โดยทำการสนทนาพูดคุยกับญาติหรือคู่สมรสที่สัมภาษณ์แบบเจาะลึกไปแล้ว เฉพาะรายที่ต้องการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มผู้สูงอายุ โดยทำการตรวจสอบทั้งสิ้น จำนวน 5 คน ในประเด็นที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่ว ๆ ไป ปัญหา ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านที่พักอาศัย และด้านนันทนาการ

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และทำการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) มาเป็นหลักในการวิเคราะห์ตีความ นอกจากนั้นยังใช้การให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมมา ประกอบในการวิเคราะห์ตีความ

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลทั้งจากการเก็บข้อมูลในภาคสนามและจากขั้นตอนอื่น ๆ คือ

1. การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Technique) ในงานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูล ตามแนวคิดของเดรซันและลินคอล์น (Denzin & Lincoln, 1994) โดยอาจสรุปวิธีการตรวจสอบความตรงและความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ใน 2 วิธีหลักดังนี้ คือ

1.1 ตรวจสอบด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี (Methodology Triangulation)

โดยการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ได้แก่การสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง (In-dept Interview) ในกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนบางนาง อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนบางนาง อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี รวมถึงวิธีการสัมภาษณ์ผู้รู้ในหมู่บ้านที่เป็นประชาชน ผู้นำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข พร้อมทั้งทำการตรวจสอบข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยการสอบถามในบางประเด็นจากญาติหรือคู่สมรสของกลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้

1.2 ตรวจสอบข้อมูลที่ได้ (Data Triangulation)

1.2.1 เก็บข้อมูลในประเด็นคำถามเดียวกันจากผู้ให้ข้อมูลคนเดียวกัน แต่จำนวนหลายครั้ง (Multiple Visits) เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านที่พักอาศัย และด้านนันทนาการ เพื่อให้โอกาสกับผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามได้หลายครั้ง และเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับจากการบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูล

1.2.2 การตรวจสอบข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ ที่ยินดีให้ข้อมูล เช่น ญาติหรือคู่สมรสของผู้ให้ข้อมูลที่มีประวัติน่าสนใจ

2. การให้ความยินยอม (Consent) การสร้างความไว้วางใจและประเด็นทางด้านจริยธรรม

2.1 การชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย รวมถึงประโยชน์อันจะเกิดแก่สังคมให้แก่กลุ่มที่จะศึกษาทราบ ชี้แจงถึงสิทธิของผู้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่จะตอบหรือไม่ตอบคำถามแก่ผู้วิจัยในบางประเด็นหรือมีสิทธิที่จะออกจากกรวิจัยได้ทันที หากมีความต้องการ กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจและเลือกให้ความยินยอมในการตอบหรือไม่ตอบคำถามตามสิทธิที่ผู้ถูกวิจัยพึงมีด้วยตนเอง

2.2 การสร้างความไว้วางใจ (Trust Building) และความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการสร้างความไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล โดยทำทั้งก่อนที่จะทำการทดสอบเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะพยายามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาให้มากที่สุด

โดยที่ข้อมูลที่เปิดเผยจะต้องไม่เป็นข้อมูลที่ตอบตามความน่าจะเป็นหรือพฤติกรรมที่น่าจะกระทำ ดังนั้นผู้ที่ให้ข้อมูลจึงมีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ เรื่องราว ประสบการณ์ของตนเอง รวมถึงให้ความกระจ่างชัดกับข้อซักถามของผู้วิจัยในประเด็นต่าง ๆ เพื่อพยายามที่จะทำให้ผู้วิจัยเข้าใจในเรื่องราวมากที่สุด

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพปัญหาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอบ้านทอง จังหวัดชลบุรี คือ ผู้สูงอายุมีอาการสับสนในชีวิตและความทรงจำไม่ดี หลงลืมบ่อย มีอาการหลงลืมหรือคิดช้าลงเป็นปัญหาสุขภาพมากขึ้น เช่น เบาหวาน ความดันโลหิต หัวใจ ข้อเสื่อม สมอขาดเลือด ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ปัญหาที่พบบ่อยที่สุดของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังไม่ถูกสุขลักษณะ ปัญหาการขาดพื้นที่การจัดกิจกรรมนันทนาการของชุมชนบางนาง อำเภอบ้านทอง จังหวัดชลบุรี ที่เหมาะสม เช่น สนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ

4.2 รูปแบบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอบ้านทอง มีการเอาใจใส่ทางด้านร่างกายดูแลเอาใจใส่เรื่องการรับประทานอาหารการพักผ่อน มีการมีการสำรวจความต้องการทางพัฒนาด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ มีการจัดที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมปลอดภัย จัดหาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มให้เหมาะสมตามฤดูกาล มีการพาผู้สูงอายุไปร่วมกิจกรรมทางสังคมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมร่วมในครอบครัว ผู้สูงอายุมีการได้รับโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทางการศึกษา วัฒนธรรม และศาสนา

4.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนบางนาง อำเภอบ้านทอง จังหวัดชลบุรี คือ ควรจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้รับรู้ถึงลักษณะของการมีเหตุผล ความพอประมาณ และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ควรจัดกลุ่มอาชีพ สร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ควรการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ รัฐควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุให้ชัดเจนเด่นชัด โดยมี 4 โครงการดังนี้ โครงการที่ 1 ด้านสุขภาพ โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแก้ไขปัญหา ผู้ป่วยโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูงในผู้สูงอายุ โครงการที่ 2 ด้านเศรษฐกิจ โครงการพัฒนาส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้แก่เกษตรกรตำบลบางนาง ด้านเศรษฐกิจพอเพียง โครงการที่ 3 ด้านที่อยู่อาศัย โครงการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากจนและผู้ยากไร้ และโครงการที่ 4 ด้านนันทนาการ โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมงานประเพณีสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1 ด้านสุขภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมี
โภชนาการที่ดี จัดสถานที่ออกกำลังกายและเล่นกีฬาให้เหมาะสม

5.1.2 ด้านเศรษฐกิจ ควรยึดและนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดูแล
ผู้สูงอายุ

5.1.3 ด้านที่พักอาศัย ควรหมั่นตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ของผู้สูงอายุเป็น
ประจำ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น

5.1.4 ด้านนันทนาการ ควรพาผู้สูงอายุไปเที่ยวหรือจัดกิจกรรมนันทนาการ
เพื่อลดความเครียด ความวิตกกังวล

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุโดยใช้ตัวแปรอื่น ๆ

5.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพาผู้สูงอายุไปฝากดูแลในสถานสงเคราะห์
คนชรา

5.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- ทรงคุณ จันทจร. (2549). การวิจัยเชิงคุณภาพขั้นสูง. กทม.: ประสานการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2539). วัฒนธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- มานิตย์ มณีธรรม. (2544). “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหมู่บ้านชาวเขาตามโครงการเงินกู้ OCEF: กรณีศึกษาบ้านจะคือ ตำบลห้วยชมพู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.
- ยศ สันตสมบัติ. (2540). มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่งทิพย์ กล้าหาญ. (2539). “การขัดเกลาทางสังคมด้านความเชื่อโดยผ่านพิธีกรรมในชุมชนชนบท”. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สัมพันธ์ เตชะอริก. (2531). “สรุปรายงานการสังเคราะห์ความเข้มแข็งของประชาคมตำบลกรณีศึกษา: ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา”. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไตรรัตน์ จารุทัศน์. (2552, ตุลาคม). “เมื่อน้ำอยู่ผู้สูงวัย.” วารสารผู้สูงวัย 1(3): 4.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). “สำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2559.” [ออนไลน์]: เข้าถึงได้จาก www.nso.go.th/ สืบค้น 21 มกราคม 2559.